Ocak 2012 Cilt:20 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 255-270

YABANCILARA GÖRSEL VE İŞİTSEL ARAÇLARLA TÜRKÇE KELİME ÖĞRETİM YÖNTEMİ

Mustafa ARSLAN, Ahmet GÜRDAL
International Burch University, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Saraybosna, Bosna-Hersek

Özet

Makalenin amacı görsel ve işitsel vasıtalarla yabancılara Türkçe kelime öğretim yöntemlerini ve ilgili materyallerin kullanım esaslarını saptamaktır. Teknolojik eğitim araçlarının gelişmesiyle yabancı dillerin kelime öğretiminde sürekli görsel ve işitsel tabanlı yeni metotlar geliştirilmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde adayların hızlı ve kalıcı bir şekilde Türkçe kelimeleri öğrenmeleri için, geleneksel ve yeni görsel-işitsel kelime öğretim yöntemleri incelenmiş, elde edilen bulgular belli başlıklar altında açıklanmaya çalışılmıştır. Türkçe kelime öğretiminde görsel-işitsel materyalin geliştirilmesi ve kullanımında sahada çalışanlar, bu çalışmada elde edilen veriler ışığında kendi yöntemlerini ve materyallerini geliştirebilirler.

Anahtar Kelimeler: *Görsel ve İşitsel Araçlar, Kelime Öğretimi, Yöntem, Yabancılara Türkçe Öğretimi*

TURKISH VOCABULARY TEACHING METHOD WITH VİSUAL AND AUDITORY TOOLS TO FOREIGNERS

Abstract

The aim of this article is to explore the principles of teaching Turkish words to foreigners by means of using visual and auditory aids and related materials. With the development of educational tools in teaching foreign languages the audio-visual methods are newly being developed. In this article both traditional and new teaching methods are examined and new finding are studied under certain headings in order to teach Turkish vocabulary to foreign students effectively. The techniques and materials studied in this article can be used to develop and produce audio-visual aids in teaching Turkish vocabulary to foreigners.

Key Words: *Audio-visual aids, Vocabulary teaching, Method, Teaching Turkish for foreigners*

1. Giriş

Kelimeler dillerin temelini oluştururlar. Kelimesiz iletişim sağlamak mümkün değildir. Kelime eksikliği olanlar öğrenmekte oldukları dili anlamada ve konuşmada büyük sorunlar yaşarlar. Öğrenilmekte olan dili etkin olarak kullanabilmek için yeterli kelime hazinesine sahip olunmalıdır. Kelime hazinesi sığ olanlar o dili iyi kullanamazlar. Bir yabancı dili öğrenen kişi dil bilgisini ne kadar iyi bilirse bilsin, kelimeler olmadan iletişim kuramaz (1).

Kelime bilgilerini geliştirmek yabancı dil öğrenenler için büyük önem taşımaktadır. Sözcük dağarcığının gelişip zenginleşmesi hayat boyunca devam eder (2). Kelime hazinelerini görsel ve işitsel materyaller yardımıyla zenginleştirenler öğrendikleri yabancı dili daha kolay anlayıp konuşabilmektedirler. Yabancı dil öğretiminde görsel ve işitsel materyallerin kullanılması öğrenmede kalıcılığı artırır (3).

Bireylerin öğrenme şekilleri farklıdır. Adayların merak, ilgi ve dikkatlerine yönelik Türkçe kelime öğretim etkinlikleri yapılmalıdır. "Kelime öğrenciye ne kadar zengin yöntemlerle kazandırılırsa zihinsel sözlüğe kelimeyi yerleştirme ve geri getirme de o kadar kolay olacaktır" (4).

Diğer dillerin öğretiminde çoklu zekâ uygulamalarına çok önem verilmektedir. Bu alanda geniş çaplı araştırmalar yapılmaktadır. Yabancılara Türkçe kelimelerin öğretiminde de öğrencilerin bu özellikleri dikkate alınmalıdır. Nesrin Bilkan, (5) sözel zekâya sahip olanların kelime oyunlarını sevdiklerini, görsel zekâya sahip olanların resimlerle ve görüntülerle daha hızlı öğrendiklerini, müziksel zekâya sahip olanların duyarak daha iyi kavradıklarını vurgular.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kelime hazinelerini geliştirmeye yönelik farklı görsel-işitsel yöntemler kullanılmalıdır. İnce, (6) bu bakımdan Türkçe kelime öğretiminde şu yolları önerir: Sözlük kullanımı, müzik, resim, bağlam, oyun, kelime defteri, gözlem, kelime listesi ve tekrar. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler bu metotlardan kendilerine kolay gelen birini veya birilerini seçerek kelime bilgilerini geliştirebilirler.

Dünyanın en güzel işlenmiş, en kolay öğrenilen dillerinden biri Türkçedir (7). Sondan eklemeli bir dil olması sebebiyle Türkçe'de bir köke farklı ekler getirerek birçok yeni kelime türetmek mümkündür. Örneğin göz isim köküne I+lIk ve I+çI yapım ekleri getirilerek yeni anlamda gözlük ve gözlükçü kelimeleri türetilir. Göz kelimesini bilen biri gözlük kelimesini, gözlük kelimesini bilen de gözlükçü kelimesini kolayca anımsayabilir. Türkçenin sondan eklemeli bu sistematiğini kavrayan yabancılar Türkçe kelimeleri kolay öğrenmekte ve Türkçeyi kolayca konuşabilmektedirler.

Bu çalışmada kelime öğretimine yönelik görsel ve işitsel öğretim yöntemleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar yabancı dil olarak Türkçe kelimelerin öğretiminde kullanılabilecek şekilde bir sistem içinde değerlendirilmiştir. Yabancılara Türkçe kelime

öğretiminde bu yöntemler kullanılarak kelimelerin kolay öğrenilmesi, telaffuzlarının doğru yapılması ve kalıcı olması sağlanacaktır. Yabancılara Türkçe kelime öğretiminde kullanılacak görsel ve işitsel metotlar şu şekilde planlanmıştır:

1. Tahtaya Şekil, Kroki ve Resim Çizerek Kelime Öğretimi
2. Flaş Kartlarla Kelime Öğretimi
3. Posterle Kelime Öğretimi
4. Etkileşimli Cd'lerle Kelime Öğretimi
5. Video Görüntüleriyle Kelime Öğretimi
6. Sözlükle Kelime Öğretimi

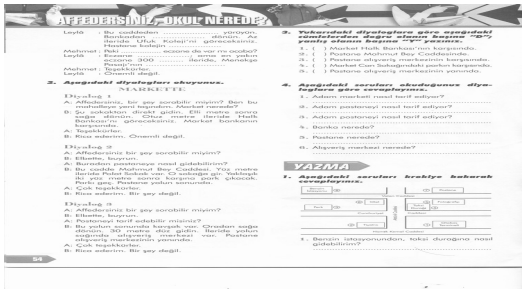
2. Görsel ve İşitsel Materyalle Yabancılara Türkçe Kelime Öğretim Yöntemlerinin Sınıflandırılması

Dil duygu ve düşüncelerle iç içedir. Duygu ve düşünceler dil yardımıyla başkalarına iletilir. Bu iletişimin temel vasıtası ise kelimelerdir. Ana dilde bile kelimeler doğru kullanılmadığında mesajlar anlaşılmaz. O zaman yabancı dil öğretiminde kelimelerin öğretimi üzerinde ayrıca durulmalıdır. Yabancı dil öğretiminde kelimeler doğru telaffuz edilmeli ve buna yönelik etkinliklere sıkça yer verilmelidir. Kelimelerin kalıcılığını sağlamak için görsel ve işitsel araçlara dayanan tekrar uygulamaları üzerinde durulmalıdır. Bu aktiviteleri gerçekleştirecek kaynak ve materyal problemi olmamalıdır (8). Görsel ve işitsel materyallerle Yabancılara Türkçe kelimeleri öğretmeye yönelik birtakım yöntemler geliştirilmiş ve açıklanmıştır.

2.1. Tahtaya Şekil, Kroki ve Resim Çizerek Kelime Öğretimi

Yabancı dillerin kelime öğretiminde bir resim bin sözcük değerindedir yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır (9). Yabancı dil öğretmenleri kimi zaman ressam kimi zaman tiyatrocu kimi zaman da müzisyen olmalıdır. Öğretmenin bir sözcüğü tahtaya çizerek veya bir şekil, bir kroki, bir resimle anlatması öğrencinin bu kelimeyi çabuk kavramasını sağlar ve bu tür görsel etkinliklerle öğrencilerin ilgileri derse çekilmiş olur. Resimler hafızada daha çok yer kaplamakta ve kelimenin hatırlanması böylece daha kolaylaşmaktadır.

Öğretmen, tahtayı etkin bir şekilde kullanarak öğrenilmesi zor olan bir kelimeyi görseller yardımıyla öğrencilere kavratabilir. Öğretmenin tahtaya çizdiği resmi öğrencilerin defterine çizmeleri, söz konusu kelimenin öğrenilmesini kolaylaştıracaktır. Örneğin, öğretmen çöp adamlar çizerek öğrencinin dikkatini tahtaya çekmeli ve böylece hedef sözcüğü öğrencilere kavratmalıdır. Adres tarifi konusunda tahtaya çizilen krokiden faydalanarak hedef kelimeler öğretilmelidir (Bkz. Resim 2.1). Adres tarifi konusunda öğretilen sağa dön, sola dön, ileri gidin, solda, sağda, köşesinde gibi komutların, tahtaya çizilen bu kroki ile kavratılması sağlanmalıdır.

Resim 2.1 Adres tarifi krokisi (10).

Soru-cevap metoduyla aktif kelime hazinesi geliştirilmelidir. Çünkü bu yöntem öğrencinin konuşturulması esasına dayanmaktadır (11). Soru cevap yöntemiyle öğretmen kroki hakkında öğrencilere sorular yönelterek öğrendikleri kelimeleri aktif hale getirmelidir. Hem görsel hem de işitsel unsurlar bu aktivitede birlikte kullanılarak kelime öğretimi pekiştirilmiş olur.

Örnek:

1. Otelden otobüs terminaline nasıl gidebilirim?

2. Taksi durağından tiyatroya nasıl gidebilirim?

3. Benzin istasyonundan fotoğrafçıya nasıl gidebilirim?

4. Parktan postaneye nasıl gidebilirim?

5. Otobüs terminalinden benzin istasyonuna nasıl gidebilirim?

2.2. Flaş Kartlarla Kelime Öğretimi

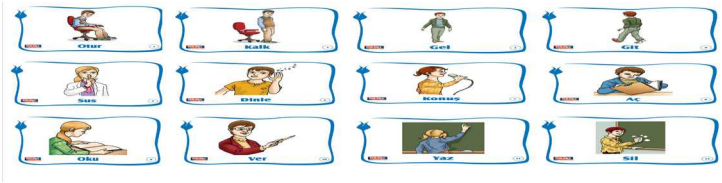
Her eğitim düzeyi için resimler ve çeşitli görsel ögeler yazılı metinlerin vazgeçilmez tamamlayıcıları olmuşlardır (12). Resim ve çeşitli görsel ögeler yabancı dillerin kelime öğretiminde öteden beri kullanılmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle bu tür resimler yabancı dillerin kelime öğretiminde daha etkin bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretenler, kelime öğretiminde her zaman resimlerden faydalanmalı, kelimelerin kolayca anlaşılmasını sağlamalı ve öğrencilerin dikkatini çekmelidirler.

Flaş kartla kelime öğretim yöntemi öğretmenin, konuyla ilgili resimleri kullanarak kelimeleri tanıtması esasına dayanır (13). Flaş kartlarla kelime öğretim yöntemi görsel temelli olduğu için akılda kalıcılığı fazla ve uygulaması kolay olan bir kelime öğretim metodudur. Yabancılara Türkçe öğretiminde de kullanılan bu metot, özellikle soyut kelimelerin öğretilmesinde öğretmenin işini kolaylaştırmaktadır. Örneğin, öğretmenin rüya kelimesini Türkçe bilmeyen bir öğrenciye kavratması çok zordur. An-

cak uyuyan bir kişinin rüya gördüğünü gösteren bir flaş kart öğrencinin bu kelimeyi daha hızlı anlamasını ve öğrenmesini sağlayacaktır.

Öğretmen, bu yöntemi uygularken öğreteceği konunun kelimelerini önceden belirlemeli ve bu kelimelerin resimlerini bir kağıda bastırmalı ya da projeksiyon ile yansıtarak öğrencilere göstermelidir. Öğretmen bu kelimeleri önce göstermeli sonra resimlerin altındaki hedef kelimeyi öğrencilere okumalıdır. Sonraki etkinlikte ise bu resimleri öğrencilere gösterip toplu olarak öğrencilerin hedef kelimeyi söylemelerini istemelidir. Üçüncü etkinlik ise şu şekilde olmalıdır; kelimelerin akılda ne kadar kaldığını kontrol amacıyla sadece resim, projeksiyonla yansıtılmalı ve öğrencilerden hedef kelimeyi söylemeleri istenmelidir. Bu etkinlik sınıfta gruplar halinde veya sınıfın tamamıyla yapılabilir. Flaş kartlar daha farklı etkinliklerde kullanılabilir. Örneğin, sınıf içi kelime oyunlarında flaş kartlardan faydalanılabilir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde Dilset yayınları tarafından hazırlanan Ebru Ders Kitabı 1'de bütün konuların hedef kelimeleri flaş kart haline getirilmiştir (Bkz. Resim 2.2). Görsel nitelikli flaş kart çalışmaları özellikle İngilizce gibi yaygın dillerin öğretiminde etkin bir şekilde kullanılmaktadır (Bkz. Resim 2.3). Türkçenin yabancılara öğretiminde flaş kart çalışmaları ise henüz sınırlıdır.

Resim 2.2 Ebru ders kitabı flaş kartları (14).

Resim 2.3 İngilizce kelime öğretim flaş kartları (15).

2.3. Posterlerle Kelime Öğretimi

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencinin ders aldığı mekân veya sınıfın görsel göstergelerle, posterle donatılmış olması çok önemlidir. Alfabe, Meslekler, Taşıtlar, Meyveler, Sebzeler, Kıyafetler, Evcil Hayvanlar, Vahşi Hayvanlar, Yiyecek-İçecekler, Vücudumuz, Mevsimler, Ülkeler, Sayılar, Saatler ve Zamanlar konulu posterler sınıfın duvarlarına asılmalıdır. Dersin konusuna göre öğretmen bu posterlere başvurmalı ve bu posterlerden faydalanmalıdır. Örneğin, mevsimler konusunda öğretmen mev-

simlerle ilgili hazırlanan posteri derste aktif bir şekilde kullanmalıdır. Bu bağlam içerisinde hedeflenen kelimeler posterler aracılığıyla daha çabuk öğretilir.

Öğrencinin sınıfa geldiğinde daima posterleri görmesi çok önemli bir hatırlatmadır. Çünkü öğrencilerin daha önce öğrendikleri kelimeleri sınıfta tekrar görmeleri unutmayı engeller ve bu kelimeleri kalıcı belleğe kaydetmelerini sağlar. Posterlerde kelimelerin birbirleriyle ilişkilendirilerek verilmesi konuyla ilgili tüm kelimelerin hatırlanmasını kolaylaştırır.

Yabancılara Türkçe öğretimi için kitap hazırlayan yayınlar, ders kitaplarının yanında poster gibi görsel içerikli materyaller de hazırlamalıdırlar. Örneğin, Dilset yayınlarının Gökkuşağı Ders Kitapları için hazırladığı posterler bu bakımdan önemlidir (Bkz. Resim 2.4).

Resim 2.4 Gökkuşağı ders kitaplarının posterleri (16).

2.4 Etkileşimli Cd'lerle Kelime Öğretimi

21. yüzyıl bilgisayarın her alanda kullanıldığı asırdır. Bilgisayar tabanlı eğitim ve öğretim yöntemlerinin gelişmesiyle birlikte bilgisayar destekli görsel ve işitsel unsurları bir arada taşıyan öğretim materyalleri hazırlanmaktadır (17).

Yabancılara Türkçe öğretiminde bilgisayar destekli öğretim materyalleri çok sınırlıdır. Bu alanda sadece birkaç kişisel çalışmadan söz etmek mümkündür. Bilgisayar destekli materyaller genelde dinleme etkinliğine yönelik Cd'ler ve kelime öğretimine yönelik oyun Cd'leri şeklindedir. Örneğin, Talk Now Cd'si bu konuda hazırlanmış dikkate değer görsel ve işitsel özellikli önemli bir ders materyalidir (Bkz. Resim 2.5).

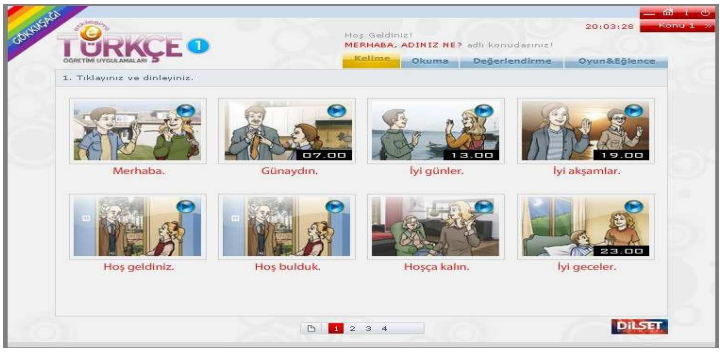
Resim 2.5 Talk Now oyunla kelime öğretim cd'si (18).

Yabancı dil öğretiminde öğrencinin evde kendi kendine çalışabileceği, öğrendiği konuları tekrar edebileceği etkileşimli Cd'ler kullanılmaktadır. Dilset yayınlarının çıkarmış olduğu etkileşimli Cd'ler yabancılara Türkçe kelime öğretiminde etkin bir şekilde kullanılmaktadır (Bkz. Resim 2.6).

Resim 2.6 Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları cd'si 1 (19).

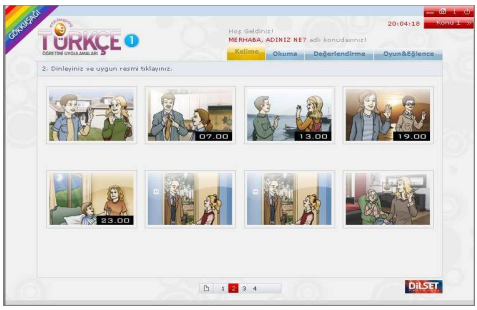
Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları Cd'si kelime bölümü, okuma bölümü, değerlendirme bölümü, oyun ve eğlence bölümlerinden oluşmaktadır. Kelime bölümünde öğretilmesi hedeflenen sekiz kelime bulunmaktadır. Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları Cd'sinde, sekiz kelimenin dört etkinlikle öğretilmesi hedeflenmiştir. Birinci etkinlikte kullanıcı, resmin üzerine tıklayıp orijinal seslendirmeyi dinleyerek kelimeyle alakalı resmi görmektedir. Kullanıcı, bu etkinlikle hem görsel hem işitsel bir aktivite gerçekleştirmiş olur. Bu aktivite, öğrenmeyi daha kalıcı kılmaktadır (Bkz. Resim 2. 7).

Resim 2.7 Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları cd'si 1 (20).

İkinci etkinlikte karışık olarak dinlenen sözcük grupları kullanıcı tarafından doğru resmin üzerine tıklanmalıdır. Kullanıcı yanlış resme tıklarsa tekrar deneyip sesle resmi eşleştirmeye devam etmelidir. Bütün sesler uygun resimlerle eşleştirilene kadar

uygulama devam eder (Bkz. Resim 2.8).

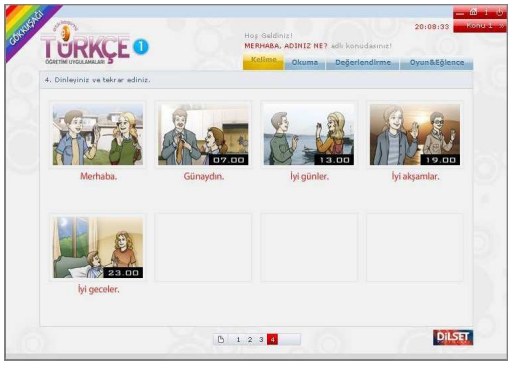
Resim 2.8 Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları cd'si 1 (21).

Üçüncü etkinlikte hedef kelimeler ekranın sağ tarafındadır. Ekranın solunda ise resimlerin altında boş kutucuklar bulunmaktadır. Kullanıcı sağ taraftaki kelimeyi sol taraftaki resmin altındaki kutucuğa doğru olarak taşımaya çalışmalıdır. Kullanıcı sol taraftaki kelimelerden birini yanlış resmin altına sürüklerse kelime olduğu yere geri dönmektedir. Kullanıcı, kelimeyi doğru resmin altına sürüklerse kelime kutucukta kalmaktadır (Bkz. Resim 2.9).

Resim 2.9 Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları cd'si 1 (22).

Dördüncü etkinlikte kullanıcının duyduğu kelimeleri tekrar etmesi gerekmektedir. Bu etkinlikle kullanıcıların kelimeleri doğru telaffuz etme becerileri geliştirilmektedir (Bkz. Resim 2.10).

Resim 2.10 Gökkuşağı etkileşimli Türkçe öğretimi uygulamaları cd'si 1 (23).

Öğrencilerin Türkçe kelime ve dil becerilerini geliştirmek üzere Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) tarafından hazırlanan dinleme kayıtları CD'leri de bu bakımdan önemlidir. Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitabı ve çalışma kitabına paralel olarak Temel seviye, orta seviye ve yüksek seviye dinleme CD'leri öğreneceklerin Türkçe kelime, dinleme ve anlama pratiklerini geliştirecek şekilde tasarlanmıştır (Bkz. Resim 2.11).

Resim 2.11 Hitit dinleme kayıtları cd'si (24).

2.5 Video Görüntüleriyle Kelime Öğretimi

1980'lerin sonuna doğru bilgisayara ses kartının eklenmesi ile çoklu-ortam denilen metin, ses ve görüntünün bir arada kullanıldığı yeni bir döneme girilmiştir (25). Bu gelişmeyle birlikte bilgisayar dil öğretiminde aktif olarak kullanılır hale gelmiştir. Televizyon veya bilgisayar ortamındaki herhangi bir resim kitaptaki ile aynı da olsa daha etkilidir (26). Çünkü görsel materyaller öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Televizyon ve bilgisayar hem görsel hem de işitsel uyarıları birlikte harekete geçirdiği için bu materyallerle yapılan öğretim etkinlikleri bireylerde daha çabuk refleks, alışkanlık haline gelir.

Yabancı dil öğretiminde videonun etkisi yadsınamaz. Görsel ve işitsel içeriği ile dil öğretiminde kullanılan önemli bir yardımcı ders aracıdır. Yabancı dil öğretimini kolaylaştırmak için ders kitaplarının paralelinde videolar hazırlanmaktadır. Bu materyaller yabancı dil öğretimini monotonluktan kurtarmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde video görüntülerinden faydalanılmaktadır. Bu konuda Dilset'in hazırladığı Adım Adım Seyir Dünyası Kitabı ve Gökkuşağı Seyir Dünyası Ders Kitabı 1 adlı çalışmalar bulunmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde video görüntülerinden faydalanmak için ders kitabına paralel video çekimleri yapılmalıdır. Özellikle fiillerin öğretiminde video görüntüleri çok önemlidir. Öğretmen bireysel çalışmasıyla hedef kelimeye yönelik görüntüleri internet ortamından veya bu konuda hazırlanmış çalışmalardan derleyebilir. Örneğin resim 2.12'de olduğu gibi bisiklet sürmek fillinin videosu öğrencilere gösterilerek bu eylem kavratılabilir.

Resim 2.12 Bisiklet sürmekle ilgili video görüntüsü.

Video görüntüleri yabancılara Türkçe kelime öğretiminde değişik aktivitelerde kullanılabilir. Örneğin, öğretilmesi hedeflenen kelimeler tahtaya yazılmalı sonra hedef kelimelerle ilgili video görüntüleri izletilmelidir. İzletilen video görüntüsünün hangi fiile ait olduğu öğretmen tarafından öğrencilere söylenmelidir. Sonraki aşamada bu video görüntüleri karışık olarak oynatılmalı ve öğrencilere görüntüdeki fiilin hangisi olduğu sorulmalıdır. Video ile yapılan uygulamalar yabancı dil derslerini tekdüzelikten kurtarır, öğrencilerin konuya odaklanmasını sağlar.

Öğrencilere bazı fiiller ödev olarak verilmeli ve öğrencilerden bu filleri karşılayan görüntüleri kameraya kaydetmeleri istenmelidir. Bu çalışmalar sınıfta projeksiyon ile izlenerek öğretmen tarafından değerlendirilmelidir. Bu tür etkinliklerle öğrencilerin dikkati sağlanmış ve hedef kelimeler pekiştirilmiş olur.

2.6. Sözlükle Kelime Öğretimi

Kelime bilgisini geliştirmek için önemli metotlardan biri de sözlük kullanma alışkanlığıdır (27). Yabancı dil öğretiminde sözlük önemli bir yardımcı ders aracıdır. Öğrencinin, dikkatini çeken bir sözcüğün öğrenilen dildeki karşılığına en hızlı ulaşabile-

ceği görsel araç sözlüktür. Öğretmen, öğrenilen dilde hangi sözlüğün kullanılması gerektiği konusunda öğrencilerine yardımcı olmalıdır.

Okunan metinde veya dinlenen parçada anlaşılmayan bir kelime varsa öğrenci öncelikle bunu cümlenin anlamından çıkarmaya çalışmalıdır. Çünkü çok sık sözlük kullanmak öğrenciyi bıktırabilir, öğrenci okuma ve dinleme faaliyetini bırakabilir. Hazırlık aşamasındaki öğrenciler sınırlı sayıda kelimelerin bulunduğu kolay, taşınabilir ve işitsel özelliği olan cep sözlüklerini kullanmalıdırlar. Kelimelerin anında telaffuzunu öğrenmek açısından bu sözlükler kullanılmalıdır. Buna rağmen öğrencilerin tüm kelimelere ulaşabilecekleri büyük bir sözlükleri de olmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde öğrencinin hikâye, masal vb. eserleri okuması ve bu sayede yeni ve farklı kelimelerle tanışması öğrencilerin sık aralıklarla yapmaları gereken faaliyetlerdir. Bu çalışmalarla öğrenciler yeni kelimeler ve bu kelimelerin cümlede kullanılış biçimlerini öğrenirler. Kelimelerin anlamlarının ilk kaynaktan doğru öğrenilmesini ve öğrenilenlerin yerinde kullanılmasını sağlamak amacıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere özellikle işitsel özellikli sözlük kullanma alışkanlığı kazandırılmalıdır (28). Sözlük kullanma alışkanlığını ve becerisini kazanan öğrencilerin konuşma becerileri de hızlı bir şekilde gelişecektir.

Cepte taşınabilir elektronik sözlükler, yabancı dil öğrenenlerin öğrenilen dildeki kelimelerin karşılığına anında ulaşmalarını sağlamaktadır. Bu sözlükler kelimelerin yabancı dildeki karşılıklarını verdikleri gibi telaffuzlarını da yapabilmektedir. Elektronik sözlükler hem çok az yer kaplamakta hem de çok fazla sözcüğü belleklerinde bulundurmaktadırlar. Temel seviye öğrencilerinin elektronik sözlük kullanarak hedef dildeki kelimelerin karşılıklarını kendi kendilerine öğrenmeleri onların bu dili öğrenmeye karşı olan ilgilerini artıracaktır (29).

3. Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretenler ve öğrenenler için vazgeçilmez bir unsur olan görsel ve işitsel araçlarla kelime öğretimi ve öğrenimi bu makaleyle bir yöntem çerçevesinde incelenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretenler, bu yöntemleri kendi açılarından değerlendirerek derslerinde kullanabilirler. Öğrencinin kimi zaman dağılan dikkati bu yöntemlerle tekrar sağlanabilir ve öğrenciler farkında olmadan kelimeleri belleklerine kaydederler. Bu etkinliklerle öğrenciler öğrendikleri kelimeleri uygulama ve tekrar etme imkânı bulurlar.

Kelimeleri görsel olarak anlatan şekil, kroki, resimler sözcüğün doğru ve kolay kavranmasını sağlar ve çabuk unutulmasını engeller. Şekil, kroki, resim ve çizgi resimler yardımıyla kelime öğretimi etkili bir yöntemdir. Öğretmen kötü bir çizici olsa da tahtaya bir resim bir şekil çizerek kelimeyi öğrencilere sezdirmeye çalışmalıdır.

Görsel duyuları gelişmiş veya olan öğrenciler flaş kartlar yardımıyla kelimeleri daha çabuk kavrarlar. Buna rağmen yabancılara Türkçe kelime öğretiminde flaş kart-

ların kullanımı öğretmenlerin kendi gayretleriyle sürmektedir. Yabancılara Türkçe kelime öğretiminde kullanılabilecek flaş kartlar azdır. Bu konuda tam olarak ihtiyaca cevap vermese de Dilset yayınlarının çalışmaları dikkate değerdir. Bu kartlar daha çok kitaptaki kelimelerin öğretimine yöneliktir. Bağımsız kullanıcıların istifade edebileceği farklı kategorilerde hazırlanmış flaş kartlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde bilgisayar tabanlı flaş kartlar kullanılmaya başlanmıştır. Renkli flaş kartlara yazılmış olan kelimelerin üzerine tıklandığında kelimenin telaffuzu da verilmektedir. Bu elektronik kartlarla öğrencilerin kelimeleri hem görsel hem de işitsel olarak öğrenmeleri sağlanır (30).

Yabancılara Türkçe kelime öğretimi yapan öğretmenler, ders verilen ortamı gerekli görsel materyallerle donatmalıdır. Çünkü posterler yabancı dil öğretmeninin vazgeçilmez öğretim araçlarından biridir. Konuyla ilgili olarak Dilset yayınlarının hazırladığı posterler örnek olması bakımından önemlidir. Yabancılara Türkçe kelime öğretiminde öğreticilerin evde kendi odalarının duvarlarına asabilecekleri posterler hazırlanmalıdır. Öğrencilerin aynı resim ve kelimeleri tekrar görmeleri sözcüklerin pekiştirilmesinde önemlidir.

Bilgisayarın herkes tarafından yaygın bir şekilde kullanılmasıyla birlikte öğrenciler derste öğrendiklerini evde kendi başlarına uygulama imkânı bulmuşlardır. Hem görsel hem işitsel etkileşimli Cd'ler yabancı dil öğrenenlerin ilgilerini çeken kelime öğretim materyalleridir. Ancak yabancılara Türkçe öğretiminde, farklı seviyelere uygun kelime öğretimine yönelik Cd'lere ihtiyaç duyulmaktadır. Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 Cd'si bu alanda hazırlanacak çalışmalara örnek teşkil etmektedir.

Sesle görüntünün bir arada olduğu videolar yabancı dillerin öğretiminde etkin olarak kullanılmaktadır. Yabancılara Türkçe kelime öğretiminde kullanılabilecek video çalışmaları henüz gerçekleştirilmemiştir. Kelime öğretimine yönelik olarak öğrencilerin ilgilerini çekecek videolara ihtiyaç duyulmaktadır.

Sözlükler yabancı dil öğretiminde kullanılan en önemli kaynaklardır. Ancak yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenler, Türkiye'deki öğrenciler için basılmış sözlükleri kullanmaktadırlar. Bu sebeple öğrenmek istedikleri kelimenin manasını anlamakta zorluk çekmektedirler. Yabancı öğrenciler için seçilmiş kelimelerin bulunduğu ve örnek cümlelerinin olduğu sözlüklere ihtiyaç vardır.

Türkiye'nin ekonomik ve politik olarak güçlenmesi Türkçe öğrenenlerin ve öğrenmek isteyenlerin oranını da artırmıştır. Ancak yabancılara Türkçe öğretiminde aynı oranda yardımcı ders materyallerinin geliştirilememesi Türkçe öğretenlerin ve öğrenenlerin işini zorlaştırmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde diğer materyallerle birlikte kelime öğretimine yönelik yardımcı ders araçları da geliştirilmelidir.

4. Kaynakça

1. Hazar, E. (2007). İngilizce Derslerinde Resimlerle Kelime Öğretiminin Başarıya Etkisi, Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, s.40
2. Sağır, M. (2002). Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi, Ankara: Nobel Yayınları, s.48
3. Aslı, A., Maden, S., Durukan, E. (2010). Çoklu Ortam Aktiviteleriyle Metin Ögretimine Bir Model (Fabl Örneği) Uluslararası Sosyal Arastırmalar Dergisi Journal of International Social Research, Volume 3 / 10 Winter, s. 76
4. Akyol, H. (2005). Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi, Ankara: Pegem A Yayıncılık, s. 157
5. Bilkan, N. (2006). Türkçe Öğretiminde Çoklu Zekâ Uygulamaları, İzmir: Dilset ve Zambak Yayınları, s. 11-18
6. İnce, H. G. (2006). Türkçede Kelime Öğretimi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, s. 53-102
7. Karakuş, İ. (2002). Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara: Anıttepe Yayıncılık, s. 17
8. Özbay, M., Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: V, S. 1, s. 31
9. Demirel, Ö. (2008a). Yabancı Dil Öğretimi, Ankara: Pegem Akademi, s. 30
10. Öztürk, T., Yiğit, A., Akçay, S., vd. (2007) Gökkuşağı Türkçe Çalışma Kitabı 1, İzmir: Dilset Yayınları, s. 54
11. Demir, C. (2006a). Türkçe/Edebiyat Eğitimi ve Kişisel Kelime Serveti, Millî Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, S. 169
12. Tarcan, A. (2004a). Yabancı Dil Öğretim Teknikleri, Ankara : Nobel Yayın Dağıtım, s. 65
13. Taşdemir, E., Bilkan, N. ve Can, H. (2003a). Türkçe Öğretim Teknikleri, İzmir Dilset Yayınları: s. 9
14. Dilset Yayınları, (2007). Ebru Ders Kitabı 1, Flaş Kartlar
15. http://www.mes-english.com/flashcards/transportation.php.MES-English.com. Erişim Tarihi: 15.12.2010
16. http:// www.dilset.com/index.php? konu=urun&urunID=42. Dilset Yayınları. Posterler. Erişim Tarihi: 11.12.2010
17. Demirel, Ö. (2008b). Yabancı Dil Öğretimi, Ankara: Pegem Akademi, s. 85.
18. http://www.eurotalk.com/en/ store/learn/turkish/talknowdl/dl. Eurotalk. Erişim Tarihi: 10.12.2010
19. Öztürk, T., Yiğit, A., Akçay, S., vd. (2007a). Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 Cd'si, Dilset Yayınları.
20. Öztürk, T., Yiğit, A., Akçay, S., vd. (2007b). Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 Cd'si, Dilset Yayınları.
21. Öztürk, T., Yiğit, A., Akçay, S., vd. (2007c). Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 Cd'si, Dilset Yayınları.
22. Öztürk, T., Yiğit, A., Akçay, S., vd. (2007d). Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 Cd'si, Dilset Yayınları.
23. Öztürk, T., Yiğit, A., Akçay, S., vd. (2007e). Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 Cd'si, Dilset Yayınları.

24. Yeni Hitit, (2009). Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı Dinleme Kayıtları, Ankara Üniversitesi, Ankara: Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) Yayınları.
25. Kartal, E. (2005). Bilişim-İletişim Teknolojileri ve Dil Öğretim Endüstrisi, Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 18, s. 389-390
26. Tarcan, A. (2004b). Yabancı Dil Öğretim Teknikleri, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s. 77
27. Demir, C. (2006b). Türkçe/Edebiyat Eğitimi ve Kişisel Kelime Serveti, Millî Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, S. 169
28. Göçer, A. (2009) Türkçe Eğitiminde Öğrencilerin Söz Varlığını Geliştirme Etkinlikleri ve Sözlük Kullanımı, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/4, s. 1038
29. Yıldız, C., Okur, A., Arı, G., vd. (2008). Türkçe Öğretimi, Ankara: Pegem Akademi, s. 327
30. Akyol H., Yıldız, M. (2010). Okuma Bozukluğu Olan Bir Öğrencinin Okuma ve Yazma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Durum Çalışması, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu, 20-22 Mayıs 2010, Elazığ, s. 129

EXTENDED ABSTRACT

Words constitute the basis of languages. It is not possible to communicate without words. People who have limited vocabulary knowledge will have considerable difficulties in understanding and speaking the language they are learning. To be able to use the language that's being learned effectively, one should have the sufficient amount of vocabulary knowledge. A foreign language learner cannot communicate without the necessary vocabulary, even if they have the perfect understanding of the grammar of the well language (Hazar, E. 2007).

Developing vocabulary knowledge holds great importance for learners of a foreign language. Development and enrichment of vocabulary knowledge is a lifelong process (Sağır, M. 2002). Those who enrich their vocabulary knowledge through the use of visual and auditory materials are able to understand and speak the language they are learning easier. The use of visual and auditory materials in teaching foreign languages leads to a more permanent knowledge (Aslı, A., Maden, S., Durukan, E. 2010)

Every person learns in a different way. Learners should be exposed to vocabulary activities that attract their interests. "If vocabulary is taught through enriched methods, adding the vocabulary to mental lexicon and retrieving it later becomes easier." (Akyol, H. 2005)

Multiple intelligence teaching approaches are considered very important in teaching other languages. There are large-scale researches conducted in this field. Multiple intelligences should also be considered in teaching Turkish to foreign language learners. Nesrin Bilkan, (2006) suggests that learners having verbal intelligence enjoy vocabulary games, learners with spatial intelligence learn better through pictures and images, and those with musical intelligence master the knowledge better thro-

ugh auditory channels. Various methods involving visual and auditory channels should be used to enhance the vocabulary knowledge of learners of Turkish as a foreign language. Thus, İnce (2006) suggests the following methods in teaching of vocabulary: use of dictionaries, songs, pictures, context, games, vocabulary notebooks, observation, vocabulary lists and repetition. Learners of Turkish as a foreign language may choos the methods they find easier among these methods to develop their vocabulary knowledge.

Turkish is one of the most refined and easiest languages of the world (Karakuş, İ. 2002). As an agglutinative language, in Turkish it is possible to create many new words by adding various affixes to a root in Turkish. For instance, by adding the derivational morphemes I+lIk and I+çI to the root göz (eye) it is possible to create the new words gözlük (glasses) and gözlükçü (optician). If a person knows the meaning of the word göz, he or she will easily be shoul be erased able to understand the meanings of its derivatives. Learners who are used to this systematic way of creating new words are able to learn and speak Turkish easier.

This paper explores the methods of teaching vocabulary through visual and auditory channels. The results were evaluated in a way that makes the methods available for teaching vocabulary to learners of Turkish as a foreign language. Through the use these methods, learners should learn the meaning and pronunciation of Turkish vocabulary easily and permanently. The methods that were explored in this paper are as follows:

Figures and pictures

Flash cards

Posters

Interactive CDs

Videos

Dictionaries

In this article, teaching through the use of visual and auditory tools, which is an indispensable way of teaching and learning Turkish as a foreign language, is discussed as a method. Teachers of Turkish as a foreign language may make use of these methods in their lessons. These methods may also be used to grab the attention of learners whenever their attention shifts to something else and learners will add the target vocabulary in their mental lexicon unconsciously. Through these methods, learners will have the chance to practice and make use of the vocabulary they learn.

Figures, images and pictures enhance the understanding of learners and ensure the permanence of the vocabulary in mental lexicon. Teaching through figures, images and pictures is an effective method of teaching vocabulary. Even when the teacher is not good at drawing, they should try to convey the meaning of words by drawing figures and pictures on the board.

Learners with spatial intelligence tend to understand the vocabulary better with the help of flash cards. Nevertheless, the use of flash cards in teaching of Turkish as a foreign language is limited to the effort of teachers, mainly because the number of flash

cards that can be used in teaching Turkish is very few. Although not sufficient, the products of Dilset Publications are worth a mention in this case. These flash cards are prepared to be used along the books by the same publisher and target the vocabulary in those books. However, flash cards prepared for various categories are also a necessity for independent learners of the language.

Computer-based flash cards have been used in foreign language teaching for some time now. When clicked on the words appear on colored flash cards and pronunciation of the word is given should be erased. These computer-based flash cards make it possible for learners to utilize both visual and auditory channels for learning (Akyol H., Yıldız, M. 2010).

Teachers of Turkish as a foreign language should decorate the learning environment with the necessary visual materials. This is because of the fact that posters are irreplaceable materials of teaching. Posters prepared by Dilset Publications could be shown as a good example to this. Posters that learners can put on the walls of their own room should be prepared. Being exposed to the same pictures and words over and over again is an important technique of recycling vocabulary.

Owing to ever growing popularity of computers, learners now have the chance to practice what they have learned in lessons on their own. Interactive CDs, with their multimedia capabilities, are a good way of teaching vocabulary that attracts the attention of learners. However, in teaching Turkish as a foreign language, there aren't enough interactive programs for computers to teach vocabulary , targeting different levels. Gökkuşağı Etkileşimli Türkçe Öğretimi Uygulamaları 1 CD is a good example for interactive CDs.

Videos that combine both image and sound are actively used in teaching foreign languages. Unfortunately, there aren't any videos that can be used for teaching vocabulary to learners of Turkish and this is an area which should be worked on. Videos that caters for teaching vocabulary teaching and that can grab the attention of learners are necessary.

Dictionaries are one of the most important resources used in teaching foreign languages. However, learners of Turkish as a foreign language use the dictionaries prepared for the native speakers of Turkish. As a result, they experience difficulties in understanding the meaning of the word they look for. Dictionaries written for foreign learners consisting of necessary vocabulary items for them and providing sample sentences are needed.

As a result of positive economic and political developments in Turkey, the number of people learning or want to learn Turkish has been on the rise. However, despite the increasing popularity of Turkish, lack of the supporting materials and development of them makes the learning process more difficult for both teacher and learner. In addition to the supporting materials, materials for vocabulary teaching should be developed for teaching Turkish as a foreign language.